„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у злату)
на годину 32 дин. на пола године 16 дин. на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте овакових ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Појединн бројеви стају 10 новч.

лист целокупне српске народне слободоумне странке.

БРОЈ 148. У Новом Саду у петак 2. (14.) октобра 1887. ГОДИНА XXII.

КАЖИТЕ НАМ ИСТИНУ!

Из Босне добијамо овај извештај: „Пут из Црне Горе у Србију, преко Рогатице-Вишеграда закрчен је Црногорцима. Људи, жене, деца, селе у Србију. У многим крајевима Црне Горе изневерила је летина, те је већ сад настала глад; становници не смеју на свом огњишту дочекати зиму. Чујем да се на 300 породица упутило у Србију. Многи су враћени са српске границе натраг, како веле због тога, што нису у Рогатици дали потписати путне листове.“

Ми смо још пре неколико дана донели чланак о глади у Црној Гори, као и о томе, да се око стотине црногорских породица настанило у Србији, ужичком округу. Јавили смо и то, да се из Црне Горе кренуше још силне друге породице у Србију. Но у исти мах донелисмо и ту вест, да је влада српска закључила, непуштати нове црногорске породице у земљу. Они, који већ уђоше у Србију, могу остати, њима ће се помоћи колико се може, али је Србија данас и сама у невољи, те не може отворити своја врата и другим Црногорцима, који буду долазили да траже хлеба.

О целој овој несрећи не нађосмо до сад ни једног реда у београдским новинама, а сад нам ево јављају из Босне, да су многе црногорске породице враћене са српске границе, што нису у Рогатици потписале пасоше. Је ли заиста ствар само у томе? Да ли због те пуке форме враћају невољнике натраг чак у Рогатицу, или је то само изговор српских пограничних власти, те доцније можда неће ни са потписаним пасошима отворити границу Црногорцима? Стоји ли збиља министарска наредба, да се ове црногорске породице које су на путу неће пуштати у Србију? Ми не знамо. Видимо само то, да су неки враћени у Рогатицу, да уреде пасоше, а не можемо ни замислити, да ће их доцније поново вратити са границе. Међутим знамо и то, бар нам је јављено из Ужице, да су тамошње српске окружне власти добиле налог, да од сад не пуштају више Црногорце у земљу.

Шта је дакле у ствари? Зашто ћуте београдски листови о овоме? Па зашто ћути о томе и „Глас Црногорца“? Зар он нема речи о томе, кад стотинама црногорских породица оставља огњиште? Зар је срамота по Црну Гору ако је тамо наступила глад? А зар београдски листови не знају да нам јаве баш ништа о судбини браће, која траже код њих склоништа?

Не питамо ми ово из неког љубопитства, ми питамо што имамо права питати, питамо што нам је дужност питати. Наступила је дубока јесен, хоћемо да знамо шта ће бити с том нашом браћом, која су данас прекрилила друмове босанске, и старо-српске. Тек се неће шетати између Рогатице и српске границе тек неће недај боже остати на друму.

Ми осуђујемо ову тајанственост. А рећи ћемо одмах и зашто. Званичној Србији може бити тешко да издржи преко зиме неколко стотина црногорских породица. Велимо може бити, јер ми нисмо уверени да је тако. Ал пита се: шта ће рећи народ у Србији? Можда би он пристао да подели са својом браћом преко зиме кору хлеба, можда би се могле те породице разделити по Србији, те да не падну државној благајни на терет. Ал народ у Србији не може да рекне своју реч, јер не зна ништа о томе.

Но узмимо да Србија под данашњим тешким приликама не може наћи уточишта за све, који траже од ње помоћи. Па шта да буде онда? Зар да ћутимо и гледамо како нам браћа пропадају? То не може бити! Хоћемо да знамо истину, јер се мора тражити помоћи.

Сви ми живимо данас црне, тешке дане. Ал се баш у невољи показује ко је коме брат. Ми Срби с ове стране Саве и Дунава не би могли учинити бог зна шта, ал не бегамо од дужности да учинимо све, што можемо. Па онда, ваљада има на овом широком свету и словенске браће, има Руса, Чеха и других, који би тако исто помогли. Није право да пропадне и једна душа због овог ћутања. Није право да они који данас лутају између Рогатице и српске границе, помисле да немају никога, који за њих осећа! Или је ваљда удешена ствар? Је ли потрвена она прва наредба српске владе, је ли удешено да се невољници склоне у Србију, склоне и издрже? То је што би хтели знати; то је о чему тражимо умирења. Молимо дакле наше новинарске другове у Србији па и у Црној Гори, да нас известе о истини и да нам кажу у хатар оних који су у беди, шта је у ствари. Данашњи на жалост још увек „грозни“ политички одношаји између Србије и Црне Горе стављају свима нама у дужност да се што више заузмемо за ову ствар, јер ми јако сумњамо да је о томе било разговора између српске и црногорске владе.

У очи бугарских избора.

Избори у Бугарској свршени су, и како се бугарска влада хвали, испали су ти избори у њену корист. То се могло очекивати. Ми смо у прошлом броју „Заставе“ рекли, да ће бити занимљиво дознати о тим изборима и оно, што не долази од владиних људи. Она крв, која је пала на бугарским биралиштима, доказује, да је бугарска влада употребила сва средства, само да добије већину. Но о томе се не може дознати тако брзо. Владина недела не могу се јављати преко телеграфа, па ни преко редовне поште, јер се сва сумњива писма отварају. Та писма иду обично страпутицом, па се закасне. С тога нам још није стигао извештај из Бугарске о томе, како је било на дан избора. Али смо добили тачан извештај о томе, шта је влада чинила у очи избора. Тај је допис занимљив, и ко га прочита, одмах ће погодити, зашто је влада добила већину. Допис гласи:

Из Бугарске, 23. септембра.

У Бугарској никад није било горе но што је сад, то ће вам признати сваки човек из народа, само ако се не боји да ће га одати. Но поред свега тога влада ће сад на изборима добити већину, шта више у највише места неће се опозиција смети ни жива показати, а некмо ли да иде на биралиште. Гласати против владе, или ма само говорити против владе, значи данас у Бугарској исто толико, као у пола изгубити главу.

Министар унутарњих дела Стамбулов издао је јавни распис на све чиновнике, да се немешају у изборе, него нек пусте народу да бира и гласа по својој вољи. Но на жалост то је само јаван налог, штампан у новинама, и срачунат на то, да обмане Европу, али има и тајни распис, у ком је влада сваком окружном начелнику доставила имена владиних људи, који морају бити изабрани. Тешко сваком оном чиновнику, који пусти да буде изабрана опозиција.

Чак и то није све. Има још један тајни распис од Захарије Стојанова председника буџоносаца, који се овде зову „родољубиво друштво“. Председник тих протува поручио је свима својим одборима, да пријатељи владине странке морају бити изабрани. С тога им је наложио да добро пазе на опозицијонаре, јер су то издајице, с тога нека их ни мало не штеде. То значи, нека их ако хоће и убију. Позната је ствар, да чланови „родољубивог друштва“ управо буџоносног друштва, иду оружани батинама и револверима, те немилостиво бију и нападају сваког, који није уз владу. Они су многог испребијали, да је после тог умрьо, ал власт није никог казнила. Чланови тог друштва имају сад своје карте и само је њима слободно кортешовати. Чим власти ухвате неког да иде по селима, да мути по народу а нема такву карту, одмах га затворе, јер такав су налог добиле.

Жандари и војска понамештани су по свим главним друмовима, по свима раскршћама, и пазе на странце. Тешко оном који нема „карту буџоносаца“, па макар ишао својим послом у каквој трговини или иначе, тај ће сигурно настрадати.

Кметови сеоски добили су листе владиних посланика, да их раздају бирачима и тешко оном који те листе не приме. Ако кмет неће да се прими тог посла, као што се то десило у силистријском округу, онда буде збачен са звања, а ако се примети да које место или село држи с опозицијом, онда им пошљу због неплаћене порезе, тако бар кажу, егзекуцију. Та је егзекуција врло тешка народу, јер свака кућа која добије жандара коњаника мора му давати меса, оку вина, и за коња сена и зоби. Осим тога ти жандари добију налог да траже кавге са домаћинима, те их сваки час испребијају. А најугледнији људи у селу добијају егзекуцију.

Кад се тако ради онда је врло вероватно, да влада мора победити на изборима, и опозиција ако се не мисли бунити, паметно би урадила да се и не пушта у изборе, јер ће страдати. Друга је ствар ако је опозиција приправна да одбија силу силом, удар с ударом. Опозиција у том није једнодушна, јер јој неке њене воће препоручују да се упусти у изборе, а други јој препоручују да седи с миром.

По опозицију је у сваком погледу тешко и претешко. Расписана је већ пореза за годину 1888. и та се пореза већ напред утерује. Немилице се продаје сиротиња од вола до кокошке. Пар оваца се продаје за 2 лева (1 фор.) крава ил во за 8—10 лева (4—5 фор.) Они који су познати као владини људи, те мимоиће егзекуција јер они

ЛИСТАК.

УРЕДБА СТАРИХ ШАЈКАША.

У једном од старијих бројева „Заставе“ донели смо подлистак о томе, како су се стари Шајкаши борили против непријатеља. У најновијем „Гласнику“ ученог друштва, где пише Гавра Витковић о старом, краљевским Шајкашима, има врло занимљивих места о шајкашким старешинама, о њиховим лађама, њиховом оружју, њиховом животу и другом. Знамо да ће то занимати наше читаоце, па ћемо донети из те књиге најглавније, што писац говори о томе. Он вели:

На челу две или три шајке и посаде од 100 до 120 Шајкаша стајаше „Ваjда“, као четни командант.

Шајкашке ваjде били су, у правом смислу речи, људи из народа, њих су бирали прости Шајкаши. Ваjде воде бригу о својим људима, они их обучавају, дисциплинирају, заступају, хране и одевају. У шајкашким задругама они заступају место очева или кућних и породичних старешина у кругу појединих чета, а у исто доба они су им и војни заповедници. До своје смрти остају у свом чину и положају. У мирно доба могла их је са њихова места уклонити надзорна власт само по пресуди војног суда.

Број шајкашких ваjда мењао се према приликама и времену. Било их је некад више а некад мање. За владе Лауша II. обично је било 40 ваjда шајкашких. Под Фердинандом и Максимилијаном било је час 20 час 30 ваjда.

Ако загледамо списак ваjда у времену од 1521—1537 спазићемо, да ваjде нису дуго служили, ретко је који служио до смрти. Узрок биће јамачно необично мучна и опасна непрекидна служба на води, по влаги, магли, жеги, мразу, вијорима, и буjицама. Али је било шајкашких ваjда, који су служили на суву, па нису разумевали службу на шајкама, па после дуготрајне службе, награђивао их је краљ, са редовном платом осталих шајкашких ваjда па и другим краљевским милостињама и пензијама. Кад је неки шајкашки ваjда у служби својој изнемогао, то га уврстише у ваjде на суву и добио је државну пензију. Краљ Максимилијан у интересу своје благајне укинуо је ове сувоземне војводе 1559.

У XVII. веку укинути су ваjде, али се заповедници коморанских Шајкаша још служе са празним званичним називом „Оберводе“ све до 1751.

Ваjдама били су непосредно потчињени т. з. једноши и десетари. Сваки је ваjда имао под собом обично три понекад и више десетара. Само су ваjде потиских Шајкаша, по краљевој наредби, имали по два десетара.

Десетари су били непосредне старешине простих Шајкаша, којих је било на свакој осредњој шајки 30—35 момака. Број Шајкаша био је несталан, мењао се по времену између 800 и 2000 момака.

Милина обузима данашњи нараштај, кад чита старе путописе, у којима се описује живо, занимљиво и весело кретање и крстарење Шајкаша по Дунаву, и чаробна слика њиховог веселог и срећног живота, од њихових песама ори се Дунаво одјекују планине. Тако описује Јаков Тол своје путовање од Беча на ниже по Дунаву. Даље описује Коморан: „Становници су Мађари и Срби; људи махом богати. Мали је број Немаца. Овде живи народ, као што га нисам нигде видео: сваки је весео, расположен и срећан. Човек би помислио, да је овде из дана у дан светковина, и вечита свадба. А свему је узрок: што велика гомила војника, и множина чиновника, живи на плодној земљи у изобиљу и у великом благостању“. Шајкаши су слабо имали удела у општини и општинским радовима. 1592. било је свега 48 спахинских (урбарских) земаља, па и од тих земаља само су мало плаћали. Прост сталеж морао је у години дана 12 дана да кулучи око града, а други 12 дана да извлачи војне лађе из воде и да их опет на воду спушта. То су радили они, који су поред куће имали и земље; а у пола су мање кулучили, који су имали само кућу.

Али су Шајкаши имали и жалосних дана, пуних јада, глада и других невоља, Кад су неколико десетина година пре тога описа, дању ноћу, једни, гладни, голи и боси бдили у јужним покрајинама на граници државе, па се почев од краља нико није бринуо о њима, зајиста није нико могао да позавиди жалосној судбини тих јуначких просјака. Њихово материјално стање споро се поправљало. Осигурано им је било уживљење тек онда, кад су поред одређене али врло неуредно исплаћиване месечне плате, добили од краља земље на поклон.

У почетку XVI. века годишња је плата простог Шајкаша била две до три форинте; уз то је добијао мало соли и простог сукна за одело. То је зајиста једна плата била, кад помислимо, да је краљ Владислав још 1435 год. давао простом пешаку месечно по један дукат. Ваjде су добијали годишњу плату 25 фор. у новцу и 25 фор. у соли. Шајкаши били су ослобођени од пореза.

За ванредне услуге добијали су Шајкаши особиту награду. Ако је Шајкаш носио краљево писмо из Варадина у Београд, или је из Будима или из ког другог места преносио топове, оружје и други војни прибор на доњи Дунав, добивао је особиту награду. Кад је арцибискуп Томори испратио 300 пешака из Будима у Варадин, државни благајник платио је четворици думенција 44 фор. За јуришање награђивани су били у новцу.

Колика је била плата капетана шајкашког нигде се не помиње, јамачно су капетани награђивани били баштинама и повластицама. 1548. била је годишња плата ваjде 40 фор. Те исте плате имали су шајкашке ваjде, десетари и редови на споредним рекама. 1646. г. добијали су ваjде годишње 16 царских талира или 24 немачких форината. У почетку XVIII. века примали су ваjде месечно 20 рајнских фор. Вице-војвода имао је месечно 14 фор., а десетар 9 фор. храну и одело.

У старо доба наоружани су били Шајкаши оружјем као и остала војска. У почетку није било строго одређено ово или оно оружје.

Краљеви Шајкаши испрва су јамачно наоружани били копљем, сабљом и стрелом. Мађарима омиљено оружје беше фокош, чакањ и буздован. Мачем, копљем и хелебардом, сеченицом и бајонетом служили су се у двобоју и у гомили. Обично су носили шлем, панцир и штит; штитом на руци служише се Шајкаши и при веслању, да заклоне своје тело. Мађарско копље обично је краће било од немачког. Но је шајкашко копље јамачно дуже било за

владају. Но да вам наведем шта се још ради због порезе. Сад је време берби. Ко год нема карту да је платио порезу за годину 1888., тај несме брати, управо не сме носити кључ у село, него мора у општинску кућу, тамо продаду толико, колко иде за порезу и онда сме даље брати. Чланови буџеносаца могу се лако извући, јер њима власт мора ићи на руку. И опет зато има поштених сељака, шта више већина је таква, да се даје глобити и гањати, а неће да држи уз владу. Но из овог описа стања можете ипак видити, како ће испасти избори. Ко прође друмом, па види оне жандаре и војнике по раскрсницама, ко види оне лицитације онај лелек по селима, онда ће лако погодити, да ће се свет или побунити, или да ће влада победити на изборима. Народ може победити, и он ће сигурно једаред надбити владу, ал то неће бити на — изборима.

Куд се дева Немањино благо?

Расипање у манастиру Златици.

У банатском подунављу 25. септембра.

Под горњим насловом писала је „Застава“ доста о упропашћивању наших манастира и црквених добара. И збиља том упропашћивању нема краја! Она добра, што су нам наши предци, оставили у аманет, — налазе се у опадању, пропадању. Буде ли се и даље тако газдовало неће им бити скорим ни трага.

И у манастиру Златици почело се газдовати да је грдно погледати. Сам манастир претворен је у дом весеља и пировања, а манастирски новац расипа се, као пусто масло. Но да вам све од почетка испричам.

Пре садањег жалосног стања управљао је манастиром игуман Лукијан Јеремић. Био је то човек чуваран, штедљив. Под њим је манастир напредовао. Но некима се отац Лукијан није свиђао, и он једног дана мораде захвалити на служби. Требало му је место попунити, испочетка ма и привремено. Тако је и било, само у зао час. Избор паде на човека који не беше ни налик оцу Лукијану, и по коме се могло унапред рећи, да ће манастир Златица — пропасти. Дошао је на управу манастирску злогласни прота белоцрквански Александар Стојадиновић и започе нов живот у досад мирном манастиру Златици. Пијанка, зло и скаредност увукла се у ову свету обитељ. Наравно да су са овим скопчани и трошкови, које сноси сиромашна благајна манастирска. У Белој-Цркви купује се у трговинама (наравно не у српским) разне раскошне ствари и јестива, те сад манастир Златица пре личи каквом веселом дворцу но смерном самостану. Дан ноћ гостбе, картања. Госпођа протиница и калуђер Курјаков возе се и праве излете на манастирским коњима. Усљед тога су манастирски коњи тако омршавили да их нико познати не може. — Од кога се све то ради, манастир је тако опао и осиромашио, да је жалост погледати.

Главни је госа у манастиру госпођа протиница. Шта она каже, тако мора бити. Има у манастиру један стари калуђер, поштена душа из старих времена. Он види зло, шта се чини, па ће проту кад по кад да опомене. Због тога се на њега тако огорчише, да га просто злостављају. Затворе га, па му недаду ни јести ни пити, а уз то га још у брашнари туку и муче, вијала га је куварица и ножем, а прота ништа. Но и иначе догађају се овака чуда у Златици. Ево шта се догодило ово дана:

Неки 75-годишњи старац из Прњавора, дође да моли калуђера (Досит. Курјакова) да обере рану јер ће се у пољу покварити. Калуђер скочи на човека, поче га ружити и грдити, па га одједном счепа за леђа и избаци старца напоље из манастира. Том приликом имао је пуну пушку, те је старца с кундаком ударио. Старац је пао на земљу и дуго се није могао дићи. Потужио се нашем владици.

Исто је тако поднео владици тужбу против свих чуда у манастиру и Деметер Поповић из Вршца. Он се хтео покалуђерити и свој леп иметак оставити манастиру но кад виде покор у Златици, напусти своју намеру.

Ми се надамо од владике Нектарија, да ће на све ове тужбе учинити оно што треба како би се манастир опростио дахије проте и Курјакова, и како би се тај опали манастир подигао. Јер тамо се не пропада материјално већ и морално. Народ у околини туђи се због тог од цркве, сељаци из Прњавора однароџују се, говоре румунски и т. д.

Упозорујемо и саборски одбор на ове јадне прилике у нас.

Смирени испосник Логотет.

Неће у сабор.

Што није било валда нигде и никад на свету, ево код нас се и то збило. Изабрани посланик у земаљски сабор неће да иде у тај сабор, а не даје ни оставке као посланик. Ђенерао Дода, посланик карансебешки, писао је председнику мађарског сабора и јавио му, да не ће ићи у Пешту на саборисање. Зашто и крошто то нам казује сам ђенерао Дода, а ево, шта он каже:

„Поштовани господине председниче! Као и сви други народи у овој земљи, тако је и румунски народ радосно и с пуно уверења поздравио час, кад је устав на ново васпостављен у Угарској. На скоро за тим цвет овога народа мораде доћи до жалосна искуства, да је све оно очекивање само обмана била, очекивање, што је скопчано са слободним и уставним животом. Државна политика све је јаче радила на томе, да нашкоди народносним интересима румунског народа и она је јако шкодила тим интересима и до сада, а прети, да најпосле неће дати ни да овај народ живи као народност нити да се развија као народност у опште овде у Угарској. С друге стране државна сила тако употребљује уставност, да баш уставна и зајамчена права узима да угуши оправдане народносне тежње овога народа. Због таких закона и због тога, што се они тако извршивали, и није могао румунски народ још одмах у почетку да има онолико својих посланика у сабору, колико би по свом броју и по свом политичном значају требало да има, а у томе је после сваког сабора све горе и горе било. У таквим приликама није могло ни говора бити о озбиљној, законитој и уставној борби, како би се остварили законите народносне тежње, шта више, ни бранити се није могло од такве државне политике. Зато, што се тако вештачки уништио политички значај румунског народа, морала је румунска конференција још год. 1881. у Сибињу да се осврне на тај тешки положај, па је и јавно рекла своју реч о томе, пошто је донела закључак, да ердељски Румуни не бирају више посланике у мађ. сабор. Међу тим Румуни у ужој Угарској морадоше се за последњих сабора задовољити са два три народносних посланика. Али начин, којим се влада служила приликом избора, бар према румунском народу, за време последњих избора постигао је свој вршак. Данас стојимо ми пред политички значајном истином, да је могао народ, који броји 3 милијуна душа, народ који је поред све вештачке поделе изборних срезова ипак у 70 до 75 срезова у великој већини, ако баш није сам у неким срезовима, само у једном једином срезу свога заступника да изабере. То је изборни срез карансебешки, и ја сам имао част да ме ту изаберу. Услед таквих неправилних односаја и сам се налазим у тешком положају. Ја бих у сабору био једини народносни заступник целог румунског народа, и на мене би пала дужност, да јако оштећене народносне интересе, којима све већа опасност прети, а интересе њих скоро три милијуна грађана сам самцит према 423 посланика заступам и браним.

То је и сувише млого за мене, тако, да не могу ни мислити да се могу примити тога посла. С друге стране било би издајство према оном народу, за који сам готов сваки час умрети, кад би дао оставку као заступник, па тако да издам на милост и немилост и овај једини народносни срез румунског народа.

По томе жалим, што не могу своју веровницу послати, него вас учтиво молим, господине председниче, да известите сабор:

Да ја нећу долазити нити у сабор нити дати оставке као заступник.

Ово изјављујући, не могу, а да не кажем, како сам убеђен, да би тако радио и сваки Мађар у мом положају, кад би хтео да ради по својој дужности, која стоји над законским прописима . . .

Тако ђенерао Дода. По закону мораће се сад опет бирати посланик у карансебешком срезу, и ђенерао Дода зна то добро, јер на крају писма и сам каже, да ће сабор закључити, да се нов избор нареди. У Угарској може и таква чуда бити, само што је за ово чудо ђенерао Дода најмање крив.

Политички преглед.

Избори у Бугарској. Бугарска влада известњује да је изабрано 258 владиних пристаница а само 30 опозиционара. Но влада признаје и то, да је било на више места туче и крви. Погинуло је на биралиштима сзега око 30 особа а рањених има исто толико. Види се да су војници и жандари пуцали из близу. Но у Раховици и још неким местима бацао се народ камењем на поджупане кад ови почеше да неправедно руководе изборе. Истину ћемо дознати тек онда, кад чујемо шта вели и друга страна т. ј. опозиција.

Аустријски сабор отворен је 28. септ. у Бечу. Тог првог дана устао је чески посланик Ригер и позвао је на одговор владу због тог, што министар просвете Гауч иде против чешких школа. Дуго су се ломили Чеси дал да устану против владе или не. Напослетку су слободни Чеси — младочеси — победили са својим мишљењем, тако, да је чак и умерени Ригер морао да позове владу на одговор.

Варошка скупштина Новога Сада.

У среду је била скупштина варошког већа. На тој су се скупштини претресла многа важнија питања, међу којима бележимо нову поделу варошких изборних срезова.

По новом општинском и муниципалном закону §. 29. изборни окрузи муниципије не смеју имати мање од 200 бирача, а не смеју имати више од 600 бирача. На сваки 250 душа долази један репрезентант. По §. 94. нова подела има се спровести сваких 10 година на основу пописа душа. По нашем схватању није било сад време ни у шта дирати све до новог пописа душа. Но већина нашег представништва направила је од четир варошка округа само три. Четврти варошки округ имао је за ову годину 196 бирача (а не бар 200) па зато га прикључише трећем варошком округу.

По тој подели биће 5. новембра избор половине варошких представника. Први округ бираће 7, други округ 7, а трећи округ 9 представника. Осим тога биће у другом округу још један избор на место Кулчара, који би имао бити репрезант до године 1890., али је захвалио. Свега ће дакле бити избор 24 репрезентаната.

Сад је истекао рок деветорици Срба репрезентанта, и четрнајстерици Несрба. Од Срба је истекао рок овој господи: А. Ћирићу, Стеви Гавриловићу, Тони Хаџићу, Тими Јерковићу, др. Душану Јовановићу, др. Илији Огњановићу, Кости Рајићу, Марку Шилићу, Ђови Влаовићу. Сви су они били изабрати у трећем и четвртом варошком округу.

Примљен је предлог да се Нови Сад осветли гасом, и то по понуди аугсбуршког друштва.

Решено је даље, да се поново попишу за школу способна деца, те да се онда према том броју поново разреди варошки прилог за издржавање школа разних вероисповеди, јер се Флату учинило, да Срби више добијају, но што им припада. Изабран је одбор, који ће се старати, да се деца тачно попишу.

Варошки прорачун доћи ће идуће скупштине на дневни ред. Исто тако предлог да се сагради водовод.

Избор репрезентаната, а тако исто попис за школу способне деце, то су два важна животна питања по грађанство новосадско. Наша је снага у репрезентанцији малаксала, а наш свет воле при пописивању да затаји по које дете, јер мисли да ће му и на децу ударити дацију. Може бити да ће код нас и до тог још доћи, ал сад још није случај, те зато не треба затајивати децу, јер ће то бити на штету нашу. Но о том, као и о избору репрезентације говорићемо почешће у овом листу. **К.**

ДОПИСИ.

Панчево, крајем септембра 1887. (Мађарско позориште и наш градоначеоник. — Спор око гимназије. — Забава наше омладине.) Познате су намере мађарских шовиниста. Њихова мрежа раширена је и над Панчевом. Мучно да ће кога уловити, ал зато они ипак лове. Имамо ми овде задругу за ширење мађарског језика, мађарску гимназију, а по који пут залута овамо и мађарско позориште, разуме се све ради — помађаривања. Стара песма без одзива!

Дакле и сад усрећиће нас неко мађарско позоришно друштво. Како ће проћи, то знамо већ у напред. Губитак му је известан. Но зато така друштва ипак долазе. Валда се и ово друштво нада да ће се заузети по који Србин те скупљеним прилозима покрити мањак. Може бити, а и не би било чудо. Заузео се и наш градоначеоник Петер Пал. Издао је неки позив на грађанство па позива, да оно чини своју родољубиву дужност и да посећује мађарско позориште, тог поборника — свете идеје помађаривања. На позиву се г. Петер потписао читавим именом па још метуо потпис — „градоначеоник“. Дакле позив је потписао, као званична особа, а не као приватан човек, па још позива неки збор у званичну магистратску салу. Шта би било да какав Србин градоначеоник потпомаже српско позориште?... Сургунисали би га без сумње.

Поводом зидања зграде панчевачке гимназије, излегао се читав новинарски спор. Почела је „Воља Народа“ нападати свечаност приликом подизања грађе, јер је свечаност имала чисто мађарско обележје, а то не би смело бити код гимназије, која је српским новцем подигнута. На то је „Banater Post“ одговорио, избегавајући да порече да је гимназија из српског новца зидана. — У осталом овдашња су два несрпска листа „Banater Post“ и „Pancsova és Vidéka“ владине присталице, пијонири помађаривања, а непријатељи Срба. Нарочито је бозобзиран Чива Визош код „P. és Vidéka“. Он би Србију да окупира!

У суботу приређује српска удружена младеж своје село са игранком. Распоред је леп, па се надати од панчеваца, да ће забаву своје омладине у великом броју посетити. Јавићу вам како је забава испала. —ван.

—??— Фелдварац 30. септ. 1887. (Добра вест!) — Данас вам могу поуздано јавити, да ћемо се и ми „учовечити.“ За кратко време обновиће нам се општина. Најдуже за месец дана. Једва једаред!

Последње недеље био је овде преч. г. Ј. Борота окружни прота старо-бечејски. Дошао је као изасланик епарх. власти. Разрешио је досадању незакониту општину. Поставио је одма и привремени одбор, у који су ушли четрнаест угледнијих чланова општине. С овим одбором ће приуготовити све нужно за избор, а и сам избор ће обавити. Овде морам нагласити, да је чин овај епарх. власти лепог одзива нашао у свесног становништва. Сваки прави пријатељ школе и цркве и — автономног нам живота зарадовао се из свег срца. Сад се још многи теше, да ће и нами сијнути сунце лепшег живота општинског, да ћемо и ми поћи путем напретка и спасти част и достојанство ове општине, која за последњих четир до пет година стрмоглав у пропаст пође. Ово не треба сад ничим да доказујем. Из прошлих више дописа одавде могао се свако о правој истини осведочити. О потврди још свега тога двеју надлежних власти да и не говорим. Друкчије није ни могло бити. За сад нека је само напоњено.

Него сад долази главно. Ако тежимо за напретком време је да докажемо. Избор преставништва и обнова општине је на прагу. До бирача стоји коме ће дати поверење своје. Искуство нас је научило

борбу у већем одстојању. У старо доба место топова и пушака служили се на лађама „балистом“, замајном справом за бацање камења. Проналаском пушака и топова наоружане су шајке овим новим справама, само су задржали ручно оружје. До год су биле пушке неспретне, служише се Шајкаши стрелама све до краја XVI. века.

Пушкама су наоружали војнике, пошто су пушке усавршене и за општу употребу спремније постале. Шајкаши се служили још и тако званом грчком ватром. Думевџија на ратним лађама управљао је паљбом топова и пушака. Код већих ратних лађа мањи топови намештени су били између крманошевог чадора и велике катарке, а на боковима лађе већи топови. Крманош са свог узвишеног места лако је све то прегледао и управљао. Горе на палуби великих лађа у коморама смештени су били војници. Било је и по два префекта armamentarii на повећим лађама, где није могао главни префект да прегледа лађу.

У историјама ове ратне лађе имају три назива „насада“, „шајка“ и „галија“.

Дунавске галије, насаде и шајке разликовале се по величини.

Дунавске галије биле су са веслама у три реда и у два реда. Било их је са двојаком палубом, двокатних и са кулама.

По Цуцору и Фогарашу те велике галије имале су у дужину 130 до 140 стопа, а у ширину 16—20 стопа, две катарке и од прилике 50 весала и 10 топова.

Много мање и простије биле су насаде или шајке, скројене за 30—40 људи, црном бојом обојадисане лађе са белом ивицом и заштићеним кљуном. Биле су простије наоружане и опремљене простијим справама. На кљуну од лађе било је топче под простим чадором, који је заклањао топџије, топ и барут од кише и влаге. На средини палубе стајала је катарка а на њој утврђено једро. Позади на крају лађе стајаше чадори за заповедника лађе (капетана или вајду) и за крманоша. Између оба чадора, биле су намештене клупе, на којима су седели веслари с лицем према заповеднику, али су тако били смештени дуж ивице лађе, да би се слободно могли кретати војници, који су у један или два реда намештени били у целој дужини. Уморене весларе по команди замењивали су војници, предајући весларима своје оружје и прихватајући весла. Било је мањих и већих насада и шајака а и таквих, које су на боковима имале мазгале са топићима.

На дунавским ратним бродовима напростије и природне справе биле су весла и једро. Шајкашима била су весла оруђе и оружје, урес, накит и мерило телесне снаге и вештине. Шајкаши су веслали снажно, вешто и по такту, као дивови на Одисијевим лађама.

Једра су била од дебелог платна. На галијама било их је пет-шест једра, на насадама и шајкама једно или два. Тителски Шајкаши имали су на целој шајки, на малој и великој катарци по једно једро. По нужди било је на свакој ратној лађи спремни повише једара.

На маини или на брзој води слабо су помагала једра; на хитном путу и при већем товару слабо су помагала и весла. У том случају служили су се коњима, воловима, па чак и људском снагом. Биле су компаније, које су набављале коње и волове за вучење.

да у томе будемо на опрезу. Видели смо како се тешко долази до правде. Особито данас. На то мало самоуправе окомиле су се све црне душе. Стреле лете са свију страна. Од куд треба сунце да нас гриje, одонуд нас лед бије. Осведочили смо се да извеснима спорови општински годе и да их хотимично подржавају и протежу. Очевидно коче точак развитка свим могућим. Па знајући све то, онда је близу памети, да у општину ваља да уђу људи поштени и — чистих руку; људи мира и — реда; у опште људи онакови, који ће једино напретку и благостању тежити. „Зле између вас избаците" говори свето писмо. А то ће бити једини пут да се до жељене цели дође.

Истина, кукоља се нађе и у најчистијем житу. Без сумње да ће се увући какав измет и у општину. Тај ће хтети пошто по то да нереда прави. Али озбиљан се човек на таковог ни осврнати неће. Видиће да му је још памет не зрела и ако је навршио „тридесету."

Дакле сад стоји до свести бирача. Буду ли они схватили задатак свој, онда их нико обманути неће; онда их нико застрашити неће. Ведро и смело ступаће напред да школу и цркву своју унапреде; да општину своју узвисе; да црне јакрепе убеде е још није земан дошао да се царство предаје.

Оволико за сад. Кад прође обнова известићу вас.

А. — Ст. Паланка, 24. септ. (Српско народно повориште.) Пре две недеље дана, склопио се овде у месту нашем од угледнијих и одабранијих становника наших један „одбор", који чини припрему за дочек нашег „срп. народ. позоришта".

Управљајући мест. позоришним одбор, развио је јаку делатност и скупио је ових дана на брзу руку 500 фор. а. вр. претплате. Скупљање претплате траје још непрестано, и надамо се најповољнијем успеху.

Управа срп. народ. позоришта извештена је о — засад скупљеној претплати — и позвана је да нам са својом дружином у средину нашу на 6 представа дође.

Од споменуте управе стигао је јуче на председника мест. позоришног одбора г. Нику Стојковића одпис, да се управа срп. народ. позоришта позиву радо одзива, и да ће 6-тог октобра по срп. календ. у Стару Паланку доћи. Уједно послана је од високог министарства већ и добивена за Паланку концесија, да се надлежној полит. власти уручи.

Дакле једва ћемо и ми паланчани једанпут видети у средини својој дружину срп. народ. позоришта.

Чија је кривица била, да никад срп. народ. позориште до данас, за цело време свога опстанка, амо у Паланку у ову лепу варошицу, и најимућнију српску општину, ни једаред ни завирило није, док је међутим — као што врло добро сви знамо и из јавних листова читамо и у много мања и незнатнија места и по више пута одлазило, па тамо боме кад и кад представе и на штету свога друштвеног фонда давало, нећемо овде потрзавати, само ћемо толико рећи, да на Српској Паланци и њеним првацима кривице никад није било.

Знамо и смемо слободно рећи, да су наши паланчани више пута вољни били срп. народ. позориште најусрдније примити. Шта више, прошле године би од стране позоришне управе, по сигурној прилици поручено у Паланку, да ће тај и тај дан, и у овај и овај сахат зацело доћи од народ. позоришта један изасланик, да уговори и утврди и време доласку народ. позоришта. И паланачко се грађанство у заказани дан, искупило у лепом броју, и по госта послаше на агенцију кола и чекаше га. Али изасланик не дође, зашто? незнамо, или бог или ђаво само није дао, да нам позориште у Паланку дође!

Од честитих се паланчана, који су са свога гостољубља чувени сад надамо, да ће дружину срп. народ. позоришта заслужно дочекати, и тиме себи пред лицем целог Српства образ осветлати. А од наших народних глумаца с правом очекујемо, да ће са својима представама нашу публику, која их одавна жељно очекиваше, знати потпуно задовољити, и код ње лепа гласа стећи.

Сретан вам дакле бранио долазак у нашу средину!

Ст. Футог октобра 1887. (Поп Лаза долијао.) И догодило се једном оно, што се спремало одавно да се догоди. Сад су добили футожани задовољштину после толико претрпелих чуда и покора, која почини вајни присталица Германа Анђелића, поп Лаза.

Да, онај човек, који је шеснаест година поповао у Футогу ширећи неслогу и проповедајући раздор сад се умирио. Он је суспендован. Пред њим су затворена врата цркве и олтара, он за сад бар несме више стати као свештеник на амвон да проповеда слово божије (које међутим није никад ни проповодао). Црквен. одбор и његова рођена жена тужиште га због неморалног владања због јавне саблазни, због тога, што је имао „три" жене. Због његових чуда и покора морала га је жена оставити и отићи од њега, да кука целог свог века, да се пребија од немила до недрага. — Дакле је и он долијао. Поп Лаза је много скривио Футогу. Праунуци садањих футожана ће га се сећати.

Али, време дође да се и њему суди. Дуго и дуго се ломио црквен. одбор, да — га тужи или не; јер више пута би тужен он конзисторији, али му ништа не би.

На послетку насиља његова додијаше и малом и великом. И кад пуче брука по селу, да га је жена оставила, да се његова милосница хтела њему, да досели, тада не могаде ни одбор друкчије него састави тужбу сл. конзисторији, да се поп Лазина чуда не могу више гледати. Славна конзисторија саслуша глас тужбе одбора црквен. и несретне жене поп Лазине и суспендова га.

Славна конзисторија нареди истражну комисију у лицу проте бечејског г. Јов. Бороте и дра Арона Војновића.

Пуна два дана вршила је та комисија свој посао. Силни су сведоци преслушани, али главни сведок беше венчана жена поп Лазина. Плачући је казивала једна жена чуда и покоре поп Лазине. Многи од присутних беху тронути до суза, кад слушаху тужбу попадијину.

Као што рекох многи су сведоци саслушани, и чујте сад: Међу свима тим сведоцима не нађе се ни један, који би поп Лазу у обрану узео. У одсудном часу напустише га они његови пријатељи који с њиме једоше и пише и који с њиме ломише врат Србима у Ст. Футогу.

Поп Лаза је суспендован због јавне саблазни и неморалног владања. Шта ли ће бити тек, кад истражна комисија поднесе извештај свој, у ком све говори против поп Лазе. Шта ће бити то ћемо видити.

Добрица, 21. септембра. Као што је већ пре било јављено, јуче 20. септембра овдашња омладина уз примоћи наших дичних госпођица, давала је 2 представе са игранком, и то: „Честитам" и „Један слуга а два господара" у корист фонда за оснивање читаонице.

Обе су представе преко сваког очекивања добро испале. И мушки и женске су потпуно своје улоге схватили, и на опште задовољство и извели.

Једино се има једном представачу замерити, што је текст у комаду „Честитам" на гдекоји мести преиначио. Где је требао казати народњак, Србин, он је те речи заменуо, са Сељанин, те је тако више пута несмисао испадао. Као што сам чуо, он је то за то чинио, што је држао, да ће г. солгабиров доћи на представу, па да не би замерио, што се те речи употребљују. Али нашто та бојазан? Кад се то дело представља онако као што га је писац написао на свима позорницама угарским, ваљда неће бити нуждан изузетак за Добрицу!

И игранка је добро испала. Ту је пало неколико родољубивих здравица како друштву, тако и врлим родољубима и честитим овдашњим трговцима, који су допринели, те је забава ова сјајно и на опште задовољство испала.

Посета је доста слаба била. Добричани се врло добро одазваше, али гостију са стране скоро није ни било. Узрок томе по свој прилици биће тај, што је тај дан читаво пре подне падала јака киша; друштво усљед тога не само што никаква прихода није имало, него је шта више штете претрпило.

Но то ни мало нека не збуни и неузнемири наше представљаче. Што није ова забава учинила, друга ће. Добар је пут, којим до цељи — до читаонице мислите доћи, само треба на том путу истрајати, треба све препреке уклонити. А то ћете све постићи, вољним и истрајним радом. У име то, здраво, до друге представе. **М.**

Вести из места и са стране.

† **Нов добротвор.** Пишу нам из Вршца: У суботу 26 о. м. сахрањен је Мита Јанкић-Поповић подпредседник црквене општине. Покојник је оставио сво његово непокретно имање црквеној општини, с тим да његова жена ужива из овог добра док је жива, а после њене смрти, прелази општини у посед. Од прихода има се трошити на одело сиромашне школске деце. Имање вреди до 10.000 фор. Покојник је увек веран члан српске народне слободоумне странке био; при последњем избору гласао је за народног кандидата г. Ђуру Цвејића. Слава покојнику и вечан му спомен међу нама. Држимо да ће неко од наших вршачких пријатеља рећи коју више о овом великом човеку. Ми ћемо да га обележимо овим једним случајем. Кад се пре три године ломило о нотабилетском програму, онда су вршачки назадњаци много обилазили око Јанкића, да га придобију. Том су му приликом увек говорили против Лазе Нанчића: „Како можете ви стар, озбиљан човек слушати таквог занешењака као што је Нанчић и други?" — рекоше му. „Ајак, говорио је он њима, није мени ни Нанчић доста радикалан. Ја се донде нећу мирити никаквом владом нит јој рећи евала, док нам не поврате војводину. Прво војводину па онда измирење". И заиста је Јанкић непрестано сањао о војводини. Такви се људи све већма губе у нас.

† **Арсеније Јовић.** Из Загреба јављају, да је 26. прошлог месеца у својој 65. години умр'о Арсеније Јовић посланик на нашем народно-црквеном сабору. Покојник је био на сабору члан „клуба српске народне странке", те је тако увек држао уз саборску већину. Лака му црна земљица била, и вечан спомен међу живима!

Докле је дошла поквареност. Наши се читаоци сећају оног „ухваћеног писма," кога је писао жупан Талијан министру. Сваки се згрозио и помислио, да ће министар морати скинути са звања великог жупана, а да ће жупанијско представништво изрећи таквом неправедном и поквареном жупану неповерење. Шта више могло се мислити, да такав велики жупан коме похваташе трагове неће смети ни доћи у жупанијско веће, и да неће имати ни једног присталицу. И шта мислите? Нашао се зар човек да брани таквог великог жупана? Не! Нашао се неко други. Жупанијско веће капошварске жупаније изјавило је жупану своје поверење. Кад је опозиција тражила рачуна од великог жупана, устао је свештеник Ијвари, ал не да брани правду, него да пљуне правди у лице, те предложи великом жупану поверење. И скупштина је решила жупану поверење са 233 гласова, само 14 гласова беху против. Ово је заиста нечувено, и ништа боље не показује докле је дошла поквареност, но овај случај. Свештеник предлаже, да се изда поверење жупану који подмићује при изборима бираче, и који гази по незаконитости. А велика већина жупанијског већа виче живио. Дотле је ето дошла политичка поквареност под Тисином владом. То се није до сад нигди десило, и не може се нигди десити, до ли код нас у Угарској. У образованом свету рачунаће нас данас — испод Кинеза. Никакви дивљаци не би се могли осврнати тако мало на правду као заступници капошварске жупаније.

Продаја ордена. Чак и у Француској има људи, којима је зинуло срце за орденима и колајнама. Па кад не могу орден да заслуже, они пробају да га купе. Но би још било како тако. Али сад ухватише неке француске генерале, који су за велике новце набављали таквим људима ордене. Највећи кривац је чувен генерал Кафарел и генерал Андло. Кафарел је затворен, Андло је побегао. Ухапшене су још и друге особе које су у том послу посредовале, па има и женскиња. Нека госпођа Лимуцен набављала је генералу Кафарелу муштерије. Он је онда за 20—25 хиљада форината набавио трговцима и другим особама ордене. Генерал Кафарел није ништа од тог имао. Он је све давао својој милосници г-ђи Лимуценовој. Генерал је имао око 8000 фор. годишње плате, а сам за себе није трошио ни половину. Његова соба у којој је живио беше сасвим сиромашна, чак су столице биле скрпане. А његова милосница живила је у господском стану, имала је пуно соба, која од које лепше намештена. Она је расипала немилице новац, који јој је набављао генерал. И што је најчудније није била ни млада ни лепа. Беше готово гурава а вукла је једну ногу. Само је очи имала лепе. Та је жена бар благодарна. Неће никако да призна да је генерал Кафарел крив но беди друге. Види се дакле да је и најружнија жена често опасна по мушке. Дабогме да је жалосно, кад се такав човек даде завести на крив пут, као што је генерал Кафарел, који беше један од најугледнијих војника француске републике.

Злато у Угарској. У ердељским брдима има доста злата. Сваки час се проналазе нове златне руде. У хуњадској вармеђи поред Брода, дошли Немци из Немачке те узели под закуп златан рудокоп, за који плаћају годишње један милијон двеста хиљада форината. Сад су нашли нову златну шицу и уместо 100 радника употребљују 300. Код Деве, Бојцата, Појана и Залатана има такође златних руда, но све су узели под закуп Енглези, Немци, Французи. Но чак ни раднике не узимају из оних крајева, но доведоше странце. Народ из околине стоји и гледа, како злато извлаче из земље. Напослетку какви смо, и није за нас злато.

Тражи се лекар. За општине Томашевац, Ботош и Орловат упражњено је место среског општ. лекара. Лекар ће седити у Томашевцу, а посећиваће општине Ботош и Орловат. Плата је 1200 ф. — Срби лекари компетујте!

Снег у Србији. Јављају из Бајине Баште, да већ два дана узастопце пада снег на планини „Тари."

Побегао с пуницом. Десило се и то чудо у Америци. Зет напустио жену и побегао у свет с — пуницом. Звао се Давид Книг, а био је свештеник Баптиста. Породица његове жене и пунице издала је против њега овакви оглас: „Ових дана побегао је Давид Книг и Марта Андрес. Книг је висок 5 стопа и девет цоли, црне је масти и има проседу браду. Кад говори или кад придикује, виче здраво јако. Книг је напустио своју болесну жену са дванајсторо деце и одбегао са својом пуницом. Што се тиче ње, она је преко 50 год. стара и има брадавицу испод левог ока". Ова вест је становнике из околине јако огорчила и једва чекају да ухвате тог красног зета и пуницу.

Сеоска буна. Многи сељаци из села Перечвења у хонтској жупанији осуђени су били на глобу што су крали дрва из шуме и што су ловили без дозволе. Пошто нису платили, дође једног дана шумар са 4 жандарма, да их егзеквирају. Али кад дођоше у село скоче сви сељаци са вилама и буцама у рукама, па стадоше бранити сви сложно оно неколико сељака, да их не егзеквирају. Егзекутор побегне, а жандарме похватају сељаци, па за тим запале шумарове камаре. На скоро затим дође једно одељење жандарма у село те стиша побуну. Сада су њих 16 сељака затворени, а село чувају улани.

Арнаутски напади на српској граници. Читамо у „Новој Уставности": Срез косанички је без сумње најсиромашнији срез у целој Србији. И ако долази у највеће срезове, нема у њему више од 1.500 колеба. Све је то бедна сиротиња. Ја нисам у стању, да вам опишем јад, у коме живи народ. Па ипак, поред свега тога, становници овдашњи можда би се и могли опријатељити са својом судбином да немају поред себе немилих суседа, који им односе и оно мало што имају. Арнаути врло често прелазе преко границе и пљачкају и убијају. Свима је још у живој памети онај њихов велики упад 1879. године. Од тога времена не престају да нас узнемирују. Тако је: 29. августа 30 Арнаута из заседе напало Јанићија Продановића војника стражаре број 29. убили га, одузели му пушку и одзив који је собом носио. На Шајићу су од Арнаута тешко рањена наша два стражара, од којих је један од ране на скоро умр'о. 27-ог августа напали су Арнаути једног човека из Раче и тешко га ранили. Тог истог дана убили су једну жену из Раче. У Бувцима убили су једног човека пред његовом кућом. У Пустом Шигову убили су једнога човека. У Игришту убили су два човека. У Љуши тешко су ранили једног човека. У Врањи ранили су једног човека. У Тачевцу убили су једног човека. Колико су краће починили, то зна само овдашња бедна сиротиња. Више пута хтео би сам народ да прискочи у помоћ бедним стражарима. Али чиме ће? Пушака нема, а са батином се не сме да изиђе на сусрет Арнаутину који је наоружан мартинком. Овај народ налази се тако рећи на мртвој straжи, па је остављен без оружја. — Даље јављају истом листу о томе ово: 14-ог овог месеца око по ноћи између недеље и понедеоника дођоше у село Краљево, близу српске границе, 75 Арнаута у кућу Тасе Н. и опколише је; а у нутра уђоше 15 њих. „Ор Тасо де да нам спремиш вечеру, кокошке, баницу и донеси ракију да пијемо, дур буде вечера готова; али твоја девојка да нас служи." Један Таса, домаћин од куће, у пропастио се кад је чуо колико је Арнаута. С тога пробуди своју дечицу. Устадоше сањива, устадоше му и два повелика сина и кћер а, сви се питаху како да задовоље незване госте. Донесоше им ракију и мезе. Пошто се незвани гости довољно напише, би и вечера готова, па и вечераше. После вечере повикаше: „Ор Тасо! давај паре што имаш, ми смо чули да имаш много." Несрећни домаћине Таса, извињавао се да нема готових новаца а друго што нађу у кући слободно нека носе. Но нечовечни зликовци везаше домаћина од куће, Тасу, а и домаћицу, жену његову; па стадоше их јатаганима да бију. Удари у плач сва чељад у кући, и молљаху их да им не бију родитеље. Жалосни Таса домаћин од куће и његова жена у великим мукама дадоше што имађаху. Али дивљи зверови жедни крви, не задовољише се тим, но почеше своје жртве ангарима бости у прси. У тој великој несрећи и муци, дозна село и почеше пуцати пушке. Арнаути кад дознаше да је стигла потера, потегоше из пушака и убише и домаћина и домаћицу; а његову јадну кћерку ранише у десну руку и ногу! Два сина његова заробише и поведоше у шуму. Пошто одведоше несрећне синове Тасине једнога пустише да донесе 50 турских лира, а другога задржаше за таоца па ако не би први донео — други таоц изгубио би живот. Али на велику срећу њихову, прекраде се близу српске стране, и утече од њих. Наша стража узе га у заштиту, и тако се спасе од чељусти дивљих зверова. Напред је казано, да су зликовци однели све што су у кући нашли као: одело, сукно, платно и друго све што су могли понети.

Похара цркава. Из Пирота пишу: Од неког времена учестале су похаре цркава дуж железнице: Ниш — Пирот. Тако је недавно похарана црква у Белој Паланци, и лупеж није нађен. Пре месец и по дана обијена је и похарана црква пиротска (стара) и опет лупеж није нађен. Ноћу између 24-ог и 25-ог ов. мес. патрола пиротска наиђе на нове лопове, који испод олтарског прозора провађују вид. Патролција избаци пушку, те уз припомоћ других полиц. органа једног од двојице лопова ухвати, а други умакне у мрак. И знате ко су ти? Талијани! И докле овај ухваћени провађује једну цркву, у џепу су му биле ствари неке из друге цркве, које су му нађене при претресу његове побожне талијанске личности. Копље мало, којим се врши обред при проскомидији, и које је било мало јаче, употребљавао је овде за бушење.

Све од папира. Шта већ не праве од тврдо сабијеног папира? Кров, ципеле, оргуље, а ево сад већ и гласовир. У Шведској су ушле у обичај пећи и то са добрим успехом, јер су топлије од оних од гвожђа. У Паризу опет праве у велико гласовире од артије.

Како се човек превари. Пишу нам из Париза: „Пре два дана нашли су лешину непознатог човека. Однеше га у полицију. Тај човек је био ударен ножем у срце. Истог дана дође једна жена и позна ла је у тој лешини свога мужа. Она стаде плакати; грлити и љубити мртваца, док је не умирише. За тим дође газда неке фабрике, код кога је убијени радио, те и он рече да је то муж оне жене. — Кукавна жена оде кући, а њена се родбина искупила да је теши. У тај мах ступио је онај за кога мишљаху да је мртав у собу. Био је само пијан. Па шта је било. Доцније је судски пронађено, да он јако личи на оног мртваца. Види се дакле, како се лако људи преваре. У суду већ беху написали званичан акт, да је мртваца познала

његова жена и његов газда. И опет није био он. Таквих случајева има доста и ти случајеви показују, да није увек све онако, како на први поглед изгледа".

Народна привреда.

О стању житарске трговине. Прошле недеље на горњим нашим домаћим пијацама цена је остала стална. Ране се на продају мало нудило. Само је жељезницом стизало робе, докле је са веома ниске воде по регама, а особито са ниске воде у Дунаву, воденим јефтинијим путем тамо на пијаце мало ране стизало. Но како се минулих дана окишало, изглед је повољан, да ће реке набујати те водени се пути отворити. У то име су и горњи млини одлучили, те ограничиште своје куповање сад од два дана — само на најнужнију потребу. Међутим прави је узрок што мање млини купују тај, што су прошлих недеља веома много напазарили пшенице, а за овај мах је у неколико застао извоз брашна. Спекулација је остала стална, нити је за сад и најмање бојазни да ће цена пшеници попустити. Што се тиче извоза пшенице у иностранство, тај није за овај мах знатан; ни јечам се за стране пијаце велико не тражи. Иностранске пијаце нису кадре да привуку нашу спекулацију и да ову надражу на што знатније обвезе. У Америци, у Њујорку су цене у неколико малаксале, пошто ни отуда нема велика извоза. На пијаце главне у Енглеској, домаћег зрна знатно се за сада доваже, па усљед тога што тамо траје још своје ране, странци се не журе са увозом зрна тамо. Француске су пијаце необично троме, нити се тамо мења ни цена ни промет. У Белгији су цене рани напредовале, потрошња је велика. У Холандеској се пшеница троши и добро плаћа. На Рајни и у јужној Немачкој су цене стално, али према данашњој потреби нема изгледа да ће ове брзо напредовати. На житарским пијацама у Русији и јужној и северној влада промет за домаћу потребу за овај мах; а зрна је и покрај тога што је средња жетва ове године била задоста те ће ово тамо око Божића малте не на све главније европске пијаце доспети.

Трговина.

= **Нови Сад**, 1. (13. октобра.) Пошто је од два дана време кишовито у околини нашој, довоз се са раном јако умалио. Што доспе пшенице и кукуруза брзо се распрода; зоби и јечма је мало на пијаци. Цена је рани, како на горњим, тако и на нашим доњим пијацама стална, а пшеница је горе напредна са ценом.

На нашој пијаци пшеница прве каквоће 6 ф. 40—50 н., средња 6 ф. 20—30 н., лака роба 6 ф. 20 н. Наполица 5 ф. 70 н. Јечам 4 ф. 30 н. Зоб 4 ф. 40 н. Кукуруз стари 5 ф. 40—50 н., нов некруњен кукуруз 2 ф 40—50 н. од 100 кгр.

Брашно је по пређашњој цени. Вариво се мање тражило; цена је напредна. Пасуљ бели крупан 7 ф. 50—8 ф., пасуљица 8—8 ф. 50 н., жути 7 ф. 50—8 ф. од 100 кгр. Кромпир 22—25 ф. од 1000 кгр.

Угојени свињи тешки 38—39 н., средњи 39—40 н., лаки меснати 40—42 н. од 1 кгр. Теоци 9—18 ф. од ком. Овци 7 ф. 50—12 ф. 50 н. од пара. Маст и сланина су при досадањој цени покрај слабе продаје.

*

У **Будимпешти**, 30. септембра (12. октобра.) Пшеници је цена се са 5 новч. од јуче унапредила; промета до 20.000 м. ц. Пазарена је пшеница потиска тешка 81·5 по 7 ф. 11½ н., 81· 7 ф. 15 н., 80·5 7 ф. 12½ н., 79·5 7 ф. 10 н., 79· 7 ф. 5 н., 78·5 7 ф. Пештанска 80·5 7 ф. 10 н., 81. 7 ф. 15 н., 79·5 7 ф. 10 н., 78·5 7 ф. Арадска 80·5 7 ф. 25 н. Бачка 79·2 7 ф. 10 н., 78·5 7 ф. 10 н. Све на три месеца. Раж. 5 ф. 55 н. Јечам 5 ф. 30—52½ н. Зоб 5 ф. 15—5 ф. 30 н. Кукуруз стари 6 ф. Све за готов новац.

Дан пре је продано готове пшенице сењанске 3600 м. ц. тешке 79·5 по 7 ф. 17½ н. Стонобеоградске 2000 м. ц. 78·8 7 ф. 15 н. Калочке 1200 м. ц. 78·5 7 ф. 10 н. Све на три месеца.

Термини. Пшеница за пролеће 7 ф. 28 н., за јесен пшеница 6 ф. 90 н. Кукуруз за мај-јуни 5 ф. 70 н. Зоб за пролеће није закључивана; за јесен зоб 5 ф. 30 н. По подне пшеница јесења 6 ф. 90 н. и 6 ф. 91 н., прометна пшеница 7 ф. 29 н. Кукуруз за мај-јуни 5 ф. 70 н.

Производи. Маст и сланина чврста. Маст 58 ф. 50 н. Сланина сирова 53 ф. Шљиве босанске у врећи 85 ком, у по кгр. 18 ф. 30 н., босанске и српске готове на путу 100 ком у ½ кгр. 14 ф. 73 н., узанц роба за окт. 12 ф 60 н. Славонски пекмез готова роба 13 ф. 50 н.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Почетком овог месеца истекао је рок претплате свима онима, који не преплатише „Заставу" до краја године. Овим позивамо пријатеље „Заставе" на даљу претплату.

Цена је Заставе обележена на челу листа.

Обраћамо и опет пажњу наших пријатеља и претплатника на бројеве „Заставине" од петка. Ти су бројеви удешени за најшире кругове нашег народа, а наручита претплата на њих стаје 3 фор. годишње. Много ће нам кренути ствар унапред, ако се ови бројеви „Заставини" рашире као што треба.

У Новом Саду 1. октобра 1887.

Уредништво „Заставе".

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ."

(Стигли 1. октобра у вече.)

Париз. Француске новине „Republique Francais" захтевају, да се против Буланжеру, бившем француском министру поступа строго по војничком регламану. Говори се, да ће се против њега предузети озбиљне мере.

Њу-Јорк (Америка). На западној мексиканској обали направила је бура грдне штете. Варош Келит са 8000 становника скоро је са свим порушена. Много је и света пропало.

РЕД ВОЖЊЕ
ЖЕЉЕЗНИЧКИХ ВЛАКОВА
ВАЖИ ОД 1. ЈУНА 1887. П. Н.

Полази из Новог Сада у Београд:
Брзи влак у 8 сати и 18 м. у вече.
Особни влак у 5 сати 55 м. по подне.
Мешовити влак у 9 сати 6 м. пре подне.

Полази из Новог Сада у Будимпешту:
Брзи влак у 7 сати 44 м. из јутра.
Особни влак у 8 сати 12 м. у вече.
Мешовити влак у 9 сати 54 м. пре подне.
Муњевити влак из Новог Сада у Ниш сваког петка у 10 с. 51 м. пре подне; из Новог Сада у Будимпешту сваке суботе у 4 с. 23 м. из јутра.

РЕД ПЛОВИДБЕ
пароброда I. ц. кр. прив. дунавског паробродског друштва.

(Важи од 24. марта 1887. па до даље наредбе.)

Из НОВОГ САДА у СЛАНКАМЕН-ТИТЕЛ: сваки дан у 5½ сати после подне.

Из НОВОГ САДА у ПОТИСКЕ ШТАЦИЈЕ: изузимајући петак сваки дан у 5½ сати по подне.

Из НОВОГ САДА у ЗЕМУН-БЕОГРАД: сваки дан у 5½ сати по подне.

Из НОВОГ САДА у ОРШАВУ-ГАЛАЦ: средом, петком и недељом у 5½ сати по подне.

Из НОВОД САДА у ЦАРИГРАД преко РУШЧУКА-ВАРНЕ: недељом у 5½ сати по подне.

Из НОВОГ САДА у ПЕШТУ: сваки дан у 10½ сати пре подне.

У Новом Саду 23. марта 1887.

АГЕНЦИЈА.

Ред пловидбе

поменог пароброда „Нимфе", од 8. (20.) септембра 1887. до даље наредбе.

ИЗ КАМЕНИЦЕ У НОВИ САД:
Пре подне: 5, 6, 8, и ¾10 сахата.
После подне: ½2, ½3, 4, и ½7 сах.

ИЗ НОВОГ САДА У КАМЕНИЦУ:
Пре подне: ½6, 7, 9, и 11 сахата.
После подне: 2, 3, 5, и 7 сахата.

☛ Недељом и свецем после подне не иде по тарифи, него по потреби.

Повратне карте имају вредност само за тај дан, за који су извађене.

Каменица, 3. (15.) септ. 1887.

Отправништво.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Најновије! СРПСКА КЊИЖАРА И ШТАМПАРИЈА Најновије!

БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У НОВОМ САДУ

☛ КОД „СВЕТОГ САВЕ." ☚

Препоручујемо ова разна **НАЈНОВИЈА ДЕЛА** која у последње доба изађоше

☛ РОМАНИ И ПРИПОВЕТКЕ: ☚

Мића Бродар Од Милутина Јакшића. Цена 40 новч.	**Оживео** Од Едмонда Абуа. Цена 60 новч.	**Црна Индија.** Од Жила Верна. Са 16 слика. Цена 80 новч.	**Дон Жуан.** Од Лорда Бајрона Цена 1 ф. 50 н	**Песник и свет** Од Јосифа И. Крашевскога. Цена 80 новч.	**Приповетке** Милорада П. Шапчанина. Цена 70 новч.	**Сужањ и Ухода.** Од Лукијана Сјеменскога. Цена 20 новч.
Приповетке Милана Савића. 3 свеске Цена 75 новч.	**Досија.** Од Анри Гревила. Цена 65 новч.	**Невјера.** Од Сретена Данчића. Цена 20 новч.	**Јелена Јунгова.** Од Павла Линдау-а Цена 25 новч.	**„Бјегунац"** Од Мавра Јокаја. Цена 25 новч.	**Гробар.** Од Карла Сабине. Цена 40 новч	**Уста госпође Х** Од Адолфа Белоа Цена 75 новч.
Две лепе госпође Од Др. Теме. Цена 1 фор.	**Тврдоглави Керабан.** Од Жила Верна Цена 1 ф 50 н.	**Дела Љ. П. Ненадовића.** 11 свезака Цена 5 ф 50 н.	**Србија у XIX. веку.** Од Таландије. Цена 1 фор.	**Љубомир у Јелисиуму.** М. Видаковића. Цена 3 фор.	**Српске народне приповетке** Од В. Врчевића. Цена 80 новч.	**Госпођа са камелијама** Од Алекс. Дима. Цена 1 фор.
Човечији живот Од грофа Лава Н. Толстоја. Цена 50 новч.	**Црна кућа.** Од Еркман-Шатријана Цена 50 новч.	**Дим.** Од И.Тургењева. Друго издање. Цена 1 фор.	**Графица Сата.** Од Жорж Оне. 2 свеске. Цена 1 фор.	**Серафим.** Од Сахер-Мазоха. Цена 50 новч.	**Кенчелер.** Од Жила Верна. Цена 80 новч.	**Сиротица.** Од П. Фелсберга. Цена 75 новч.
Нар. Гаталиче. Скупио Вук витез Врчевић. Цена 40 новч.	**Бој на Косову** Од Ј. С. Поповића. Цена 75 новч.	**Крикета.** Од Лудов. Халевија. Цена 60 новч.	**Подругачице.** Скупио Вук витез Врчевић. Цена 60 новч.	**Удатба Беатрице.** Од Хуга Конвеја. Цена 80 новч.	**Ватерло.** Од Ерманa-Шатријана. Цена 1 фор	**Не пристоји се!** Ручна књижица. Превод. Цена 20 новч.

☛ ПЕСНИШТВО: ☚

Певанија. Змај-Јовановића. Увезано. Издање за народ 6 фор	**Певанија** Змај-Јовановића Увезано. Дивно издање 9 фор	**Дела Ђуре Јакшића** 10 свезака. Цена 7 ф. 50 н.	**Песме Вранка Радичевића.** Ново издање илустровано.	**Сељски Ускоци** у народ. песмама. Цена 15 новч.	**Велика српска народна Лира.** Са 1600 песама. Цена 1 ф. 25 н	**Филип Вишњић** српски песник, јунак и гуслар. Цена 20 новч.

☛ КЊИГЕ ЗА МЛАДЕЖ: ☚

Занатлија. Од Роб. Нидергесеов Цена 30 новч.	**Два пријатеља** Од А. Р. Ле Саж Цена 35 новч.	**Старо, добро доба.** Од Фр. Хофмана Цена 30 новч.	**Шаљиве слике.** За малу децу. Цена 50 новч.	**За моју милу младеж.** Са 60 слика. Цена 60 новч.	**Пепчани мајдан.** Цена 60 новч.	**Ловци на Боброве** Цена 60 новч.

☛ ПОЗОРИШТНА ДЕЛА: ☚

Максим Црнојевић. Од Л. Костића. Цена 40 новч.	**Пера Сегединац.** Од Л. Костића. Цена 60 новч.	**Милош у Латинима** Од Шапчанина. Цена 20 новч.	**Гетеов Фауст.** Превео Милан Савић. Цена 1 фор.	**Отело.** Написао Виљ. Шекспир. Цена 50 новч	**Избирачица.** Написао КостаТрифковић Цена 50 новч.	**Суламка.** Написао Фрања Кајм. Цена 40 новч.

☛ МУЗИКАЛИЈЕ: ☚

Сремско Коло За гласовир од К. Станковића. Цена 80 новч.	**Немањино коло.** Од Чижека. Цена 50 новч.	**Црногорском војнику.** Од др. Ј. Пачуа. Цена 50 новч	**Радо иде Србин у војнике** Од др Ј. Пачуа. Цена 70 новч.	**Сватовац.** Од Р. Толингера. Цена 1 фор.	**Велико народно коло** Од др. Ј Пачуа. Цена 1 фор.	**Завичај-марш** За гласовир од С. А. Станковића Цена 50 новч.

☛ Ко од ових горе наведених књига купи: ☚

добија на 2 фор. 20 процената | добија на 4 фор. 25 процената | добија на 8 фор. 33⅓ процената
добија на 3 фор. 20 процената | добија на 6 фор. 30 процената | добија на 10 фор. 40 процената

☛ толико дакле процената приде у књигама нашег издања по сопственом избору. ☚

Ко хоће да купи елегантних, укусних и солидних шешира париске моде, нека се потруди у трговину госпође **Антоније Вијаторис**. Главна улица у Новом Саду, у кући госпође Бокшанке (поред апотеке код св. Духа.)

Такођер се овде прима и у репаратуру све што засеца у ову струку, што се најбрже и најјевтиније обавља. 1—8

Сви стари шешири уз најјевтинију цену по најновијој форми могу се модернизирати.

СТАН ЗА ИЗДАВАЊЕ.

У Богданском сокаку куће број 1952. издајем 5 соба, шпајз, кујна, комора за дрва, од 1 новембра под кирију. 1—3 **ГАВРА БИЧАНСКИ.**

ШПЕЦЕРАЈСКА И МЕШОВИТА РАДЊА
АНЕ УДОВЕ МИЛИЋ И СИНА
У ДАЉУ
потребује 1 млађег спомоћника. 1—2

ШПЕЦЕРАЈСКА, МАТЕРИЈАЛНА, И РАЗНЕ БОЈЕ ТРГОВИНА
МИЛОША ШОПОВИЋА СИНОВИ
У ПАНЧЕВУ
потребује једног спомоћника и једног шегрта који одма ступити може. 1—3

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
Д. Ј. ЈОВАНОВИЋА
У ЗЕМУНУ
потребује једног помоћника који је вешт продавац, који говори српски, немачки и влашки. Може одма у радњу ступити. 2—2

ШПЕЦЕРАЈСКА И ПАМУКА ТРГОВИНА
СТЕВАНА П. КРЕЦУЛА
У ЗЕМУНУ
потребује два спомоћника, они, који су вични српском, немачком и мађарском језику, а који су у мешовитој трговини већ служили, имају првенство. 3—3

ДОБРА ЛАМПА

треба да има мирну, без мириса, без опасности, пријатну, белу и јевтину светлост, а све то даје ц. кр. једино патентирани

„ЕКСЦЕЛЗИОР",

Лампа са гасом за пренашање без отежка и цилиндра, без спроводних цеви. Јачина светлости за 20 до 100 обичних свећа за приватне куће, трговине, фабрике, итд.

☛ Ценовници шаљу се бесплатно и плаћеном поштом.

Ц. кр. Фабрика
Gerson Boehm & Rosenthal, Wien, I. Friedrichstrasse 8.
1—

НАЈБОЉИ КРВ ЧИСТЕЋИ И ПОБОЉШАВАЈУЋИ ЛЕК
јест
ЈОДКАЛИ-СИРУП
приправљени од Александ. пл. Ковача лекарника у Вел. Бечкереку.

Особито се препоручује код сифилитичних болести и код последица истих, проузроче не занемарењем, надаље код шкрофула, особито у они случајеви где се отоци жлезда и старе шкрофулозне ране налазе.

Непроцењив лек против костобоље, главобоље, реуматички болести, живаца, болести на кожи, тешко зарашчујућим ранама, миграни, тешком дисању, падавици, одебљању, жутици, грчеви у материци, отоку шигерице и слезине. Да успех имаде нужно је 4—5 боца Јодкали-сирупа употребити.

Цена једне боце фор 1·20

Главно стовариште А. пл. Ковача, лекарна код „Спаситеља" у Вел. Бечкереку.

ГЛАВНА СТОВАРИШТА: У Новом Саду: Апотека К. Грозингера. Осек: Ј. пл. Дионес. Земун: Фрања пл. Бенко. Загреб: Антон Кегл. (Barmherzige Brüder). Панчево: Ф. Рада. Београд: К. пл. Драшковић.

Стоваришта у апотекама: Беч: А. Мол, Tuchlauben Nr. 9. Будимпешта: Јосиф пл. Терек, Königsgasse Nr. 12. Ђорђе Кригнер, Kalvinplatz. Александар Молдовањи Wasserstadt, Сегедин: К. пл. Барчаи. Темишвар: К. Јанер. Ј. Тарцај. Мако: Кол. пл. Кулиновај. Х.-М.-Вашархељ: К. Бернатски. Печуј: Кол. Гебел. Праг: Б. Фрагнер, Nr. 205-III. Мишколц: Др. Ј. Сабо. Дебрецин: Др. Е. Рочнек. Сатмар: Ј. Босин. Кашау: Ф. Корлат. Пожун: Венцелин Хајм. Ђур: Ото Петри. 3—10

НЕМА КОНКУРЕНЦИЈЕ.

НАЈВЕЋА НОВОСАДСКА ТРГОВИНА
СА МУШКИМ И ЖЕНСКИМ ОДЕЛОМ
БЕРНХАРДА ФИШЕРА
ГВОЗДЕНИ ЧОВЕК.

Мушко одело . . . од ф. 8.75 до 20 ф.	Женски зимњи огртачи од ф. 15 до 55 ф.
Зимски капут . . . од ф. 8.50 до 40 ф.	Женски огртачи за кишу од ф. 6 до 20 ф.
Зимски капут за свештенике од ф. 18 до 40 ф.	Женски мантлети с первазом од ф. 15—45 ф.
Црно салонско одело од фор. 15 до 30 ф.	Женска ћурчад с первазом од ф. 20—50 ф.
Горњи капут . . . од фор. 8 до 25 ф.	Дечији зимски огртачи од ф. 4.50 до 10 ф.
Дечије одело . . . од ф. 2.60 до 10 ф.	За женску децу зим. огртачи од 5.50 до 20 ф.
Путничке бунде . . . од ф. 29 до 100 ф.	

Велико сложиште шешира за људе и децу, цицела за женске и децу, — велико сложиште рубља.

☛ Све за чудо јевтину цену. ☚

2—8

НЕМА КОНКУРЕНЦИЈЕ.

Власник и издавалац Милица Томић рођ. Милетић. Одговорни уредник Јаша Томић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.